

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

28 mai 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

președinte – Constantin Gurschi,

judecători – Constantin Alerguș, Andrei Harghel, Ion Arhiliuc, Elena Covalenco,

interpretului – Condrațcaia Adriana,

a judecat în ședință publică recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Dorina Tăut împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 martie 2012 în cauza penală în privința lui

Luța Gheorghe Mihail,

născut la 02 aprilie 1976, originar din r-nul Strășeni, s. Vorniceni, domiciliat în mun. Chișinău, str. Cuza Vodă 9, ap. 122,

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- 1. de la 01 noiembrie 2010 – pînă la 23 mai 2011 (prima instanță);*
- 2. de la 21 iunie 2011 – pînă la 07 martie 2012 (instanța de apel);*
- 3. de la 04 martie 2013 – pînă la 28 mai 2013 (instanța de recurs ordinar).*

Procedura de citare a fost legal executată.

Procurorul D. Graur a susținut recursurile ordinare, solicitînd casarea deciziei instanței de apel cu menținerea sentinței instanței de fond.

Apărătorul Lebedinschi Adrian și inculpatul Luța Gheorghe, au solicitat respingerea recursurilor ordinare declarate de procuror ca fiind nefondate, cu menținerea hotărîrii contestate.

Partea vătămată Andriuță Valeriu fiind citat legal pe adresa nominalizată în rechizitoriu și actele cauzei, în ședința instanței de recurs nu s-a prezentat, la dosar fiind anexat avizul de recepție.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 23 mai 2011, Luța Gheorghe a fost condamnat în baza art. 362¹ alin. (2) lit. c) Cod penal, la amendă în mărime de 500 unități convenționale, echivalentul a 10 000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate ce ține de organizarea migrației pe un termen de 1 (unu) an.

S-a dispus încasarea de la Luța Gheorghe în beneficiul lui Andriuța Valeriu, prejudiciu material în sumă de 450 Euro, conform cursului oficial în valută națională, la momentul executării hotărârii.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a reținut că, Luța Gheorghe pe parcursul lunii octombrie 2006, aflându-se în mun. Chișinău, acționând prin înțelegere prealabilă și de comun acord cu cet. Spătar Boris (în privința căruia a fost pronunțată o hotărâre definitivă de condamnare pe acest caz) urmărind scopul obținerii unui folos financiar în mărime de 3500 Euro, ceea ce la acel moment conform cursului oficial al BNM constituia suma de 58156 lei, a întreprins acțiuni privind organizarea intrării și șederii ilegale pe teritoriul Irlandei, prin tranzitarea teritoriului mai multor țări a cetățeanului R. Moldova Andriuța Valeriu, care nu este nici cetățean, nici rezident al acestei țări.

Astfel, la începutul lunii octombrie 2006, Andriuța Valeriu a solicitat lui Spătar Boris (care acționa de comun acord și împreună cu Luța Gheorghe) să-i organizeze intrarea și șederea legală pe teritoriul Irlandei.

Prin urmare, Spătar Boris, acționând de comun acord și împreună cu Luța Gheorghe, i-a comunicat lui Andriuța Valeriu (despre care cunoștea că nu dispune de modalități legale de intrare și ședere pe teritoriul Irlandei) că-i poate organiza intrarea și șederea legală pe teritoriul Irlandei contra sumei de 3500 Euro, fapt pentru care este necesar să prezinte copia buletinului de identitate și câteva fotografii.

Ulterior, în aceeași perioadă de timp a lunii octombrie 2006, Andriuța Valeriu i-a transmis lui Boris Spătar suma de bani solicitată, în mărime de 3500 Euro, copia buletinului de identitate, precum și câteva fotografii,

necesare pentru confecționarea documentelor false, ce urmau a fi folosite pentru organizarea migrației ilegale a lui Valeriu Andriuță.

La 04 octombrie 2006, Spătar Boris acționînd împreună și de comun acord cu Luța Gheorghe, în scopul realizării intențiilor lor infracționale comune, i-a organizat cet. Andriuță Valeriu transportarea cu trenul din or. Chișinău în or. Kiev, R. Ucraina, unde aceștea urmau să fie întîlniți de către Luța Gheorghe.

Astfel, la 05 octombrie 2006, Luța Gheorghe preluînd activitatea infracțională începută de către Spătar Boris, cu care acționa împreună și de comun acord, i-a întîlnit pe aceștea la gara feroviară din or. Kiev, Ucraina, de unde i-a transportat și cazat la un apartament, închiriat din timp.

Ulterior, Luța Gheorghe, urmînd scopul obținerii unui folos financiar direct de pe urma organizării migrației ilegale, i-a transmis lui Andriuță V. un pașaport al Republicii Lituania cu fotografia și datele de anchetă a unei persoane necunoscute, care potrivit indicației lui Luța Gheorghe, urma să fie folosit de către Andriuță V. pentru legitimare la intrarea și șederea pe teritoriul Irlandei, precum și a țărilor ce urmau a fie tranzitate în acest scop. Andriuță V. observînd caracterul ilegal al acestei migrațiuni a refuzat de a pleca cu acest document fals și a revenit în R. Moldova.

La sfîrșitul lunii octombrie 2006, Andriuță V. s-a deplasat cu autocarul în Ucraina, or. Odesa, unde a fost întîlnit de către Boris Spătar, care l-a cazat într-un apartament închiriat din timp de către Luța Gh.

Astfel, Luța Gheorghe, aflîndu-se în acest apartament din or. Odesa R. Ucraina, acționînd de comun acord și împreună cu Spătar Boris, urmărind scopul obținerii unui folos financiar direct de pe urma organizării migrației ilegale, a primit în acest scop de la Spătar Boris, în prezența lui Andriuță V. suma de bani în mărime de 450 Euro, ceea ce la acel moment conform cursului oficial al BNM constituia suma de 7470 lei.

Totodată, în aceste circumstanțe Luța Gheorghe, i-a transmis lui Andriuță Valeriu un pașaport al Republicii Lituania fals, în care au fost efectuate schimbări ale conținutului inițial prin înlăturarea mecanică a fotografiei posesorului precedent cu înlocuirea fotografiei lui V. Andriuță și păstrarea datelor de anchetă.

Astfel, pașaportul respectiv fals, urma a fie folosit pentru legitimare de către cet. Andriuță V. la intrarea și șederea ilegală pe teritoriul Irlandei. Totodată, în acest scop, Luța Gheorghe a organizat transportarea cet. Andriuță V. cu taxiul la portul maritim din or. Odesa, de unde la indicația lui Luța Gh. ultimul a procurat bilet de călătorie cu vaporul cu destinația Odesa–Tbilisi, Georgia, instructându-l asupra comportamentului la trecerea controlului de acte în timpul tranzitării teritoriului Georgiei și Franței.

Ulterior, la sfârșitul lunii octombrie 2006, Andriuță Valeriu acționând la indicația lui Luța Gh. și Spătar B., pentru intrarea pe teritoriul Irlandei, s-a deplasat cu avionul din or. Tbilisi, Georgia în or. Paris, Franța, unde, în timpul trecerii controlului de frontieră la ieșirea de pe teritoriul acestei țări a fost reținut și s-a depistat că deține asupra sa document de identitate lituanian fals.

3. Sentința nominalizată a fost atacată cu apeluri de către avocații Matușenco I. și Lebedinschi A. în numele inculpatului Luța Gheorghe, care au solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii. În motivarea apelurilor au invocat, că instanța de fond eronat a interpretat circumstanțele de fapt și incorect a aplicat normele de drept. La baza sentinței de condamnare instanța s-a bazat doar pe declarațiile părții vătămate Andriuță V., care au fost combătute de materialele cauzei. Acuzatorul de stat n-a prezentat probe pertinente și concludente ce ar fi demonstrat vinovăția inculpatului Luța Gheorghe, în săvârșirea infracțiunii incriminate.

4. Prin decizia Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 07 martie 2012, au fost admise apelurile declarate de avocații Matușenco Ion și Lebedinschi Adrian în numele inculpatului Luța Gheorghe, casată sentința Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 23 mai 2011, inclusiv din alte motive, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Procesul penal în privința lui Luța Gh. în baza art. 362¹ alin. (2) lit. c) Cod penal, a fost încetat, în baza art.391 alin. (1) pct.6) Cod de procedură

penală, pe motiv că există alte circumstanțe, care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

5. Instanța de apel a concluzionat că, instanța de fond a stabilit cu certitudine că Luța Gheorghe a comis infracțiunea prevăzută de art. 362¹ alin. (2) lit. c) Cod penal, însă necătînd la faptul că vinovăția inculpatului Luța Gheorghe a fost pe deplin dovedită, el nu poate fi tras la răspunderea penală, reieșind din următoarele motive.

Prin ordonanța din 03 iunie 2008 Luța Gheorghe a fost recunoscut în calitate de bănuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.362¹ alin. (2) Cod penal.

Prin ordonanțele din 07 septembrie 2010 și 10 octombrie 2010, Luța Gheorghe a fost pus sub învinuire, în baza art.362¹ alin. (2) lit. c) Cod penal.

Potrivit art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuit persoana în privința căreia a fost emisă o ordonanță de recunoaștere în această calitate, mai mult de 3 luni.

Ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit a lui Luța Gheorghe a fost emisă la 03 iunie 2008 (f.d.81 vol. 1), iar ordonanțele de punere sub învinuire a lui Luța Gheorghe în baza art.362¹ al.2 lit. c) Cod penal a fost emisă la 07 septembrie 2010 (f.d.184-185 voi. 1), adică peste 2 ani 3 luni și 4 zile.

Astfel, Luța Gheorghe s-a aflat în calitate de bănuit mai mult decît termenul limită stabilit de art.63 alin.(2), (5) Cod de procedură penală.

În conformitate cu prevederile art. 63 alin. (6) Cod de procedură penală, calitatea de bănuit a lui Luța Gheorghe a încetat de drept la 03 septembrie 2008, adică după expirarea a 3 luni de la recunoașterea acestuia în calitate de bănuit.

La fel, instanța de apel a mai menționat, că n-a fost emisă o ordonanță motivată cu privire la prelungirea termenului de punere sub învinuire în legătură cu necesitatea acumulării unor probe suplimentare, dar timp de 2 ani 3 luni și 4 zile erau emise ordonanțe cu privire la prelungirea termenului de urmărire penală, fiind invocat unul și același temei.

Astfel, potrivit art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, ordonanțele de punere sub învinuire a lui Luța Gheorghe din 07 septembrie 2010 și 10 octombrie 2010, prezintă o încălcare esențială a legii procesual-penale, care afectează drepturile și interesele legitime ale persoanei și astfel aceste ordonanțe necesită să fie considerate nule.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 251 Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal, atrage nulitatea actului procedural numai în cazul când s-a comis o încălcare a normelor procesual-penale, ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluia act, odată ce ordonanțele de punere sub învinuire a lui Luța Gheorghe se consideră nule, devin nule și toate celelalte acte procedurale de la urmărirea penală, de la judecarea cauzei și adoptarea sentinței.

6. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recursuri ordinare procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Tăut Dorina, care invocând temeiul de drept prevăzut la art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită, casarea hotărârii contestate cu menținerea sentinței Judecătoriai Centru, mun. Chișinău din 23 mai 2011, argumentând că:

- de către organul de urmărire penală a fost încălcat flagrant dispoziția art.63 alin.(2) și (6) Cod de procedură penală, deoarece conform art.63 alin.(6) Cod de procedură penală, în vigoare în an. 2008, se menționa că *„...dacă pînă la expirarea termenilor indicate în alin.(2) nu s-a dispus scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, sau punerea sub învinuire, calitatea de bănuیت încetează de drept. Încetarea de drept a calității de bănuیت în legătură cu expirarea termenilor indicate în alin.(2), în cazul acumulării ulterioare a probelor suficiente, nu împiedică punerea persoanei sub învinuire pentru același fapt”*.

Recurentul invocă că referirea la hotărârea nr.26 din 23 noiembrie 2010 a Curții Constituționale, privind declararea neconstituțională a alin.(6) al art.63 Cod de procedură penală, contravine prevederilor art.28 alin.(2) al

Legii cu privire la Curtea Constituțională din care rezultă că „Actele normative sau unele părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și nu se aplică din momentul adoptării hotărârii respective a Curții Constituționale”.

Astfel, rezultă că efectele recunoașterii neconstituționalității prevederilor art.63 alin.(6) Cod de procedură penală, sub aspectul CEDO, spre deosebire de cazul recunoașterii neconstituționalității lor, se răsfrâng asupra situațiilor de fapt, nu de la momentul stabilirii circumstanțelor de drept, ci din momentul adoptării textului legal pus în discuție. Dat fiind faptul că actele procedurale, la care se referă instanța de apel au fost întocmite la 07 septembrie 2010 și 10 octombrie 2010, este evident că acestea nu cad sub incidența normelor menționate și, respectiv, instanța de apel incorect a ajuns la concluzia sa de încetare a procesului penal, iar efectul retroactiv al legii menționate nu se aplică în asemenea situații, fapt care reiese din prevederile art.28 alin.(2) al Legii cu privire la Curtea Constituțională.

7. Judecând recursurile ordinare declarate în raport cu motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admise și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

Drept temei pentru recursurile ordinare procurorul a invocat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, precum că hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept comisă de această instanță în cazul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În conformitate cu art.414, 417 Cod de procedură penală, judecând apelul, instanța de apel este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror noi probe prezentate instanței de apel, sau să cerceteze suplimentar probele deja administrate de instanța de fond și în decizie să expună temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea sau respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din partea motivantă a deciziei instanței de apel rezultă că temeiul de casare a sentinței primei instanțe cu pronunțarea unei noi soluții de încetare a procesului penal în privința lui Gh. Luța, constă în faptul că pe parcursul urmăririi penale, în opinia instanței, în cauză au fost comise încălcări de procedură penală care afectează interesele inculpatului Luța Gheorghe, și anume au fost încălcate prevederile art.63 alin.(2) pct.3) și alin.(3) Cod de procedură penală, deoarece acesta a fost menținut în calitate de bănuیت mai mult de 3 luni și organul de urmărire penală nu a dispus scoaterea acestuia de sub urmărire penală, ci a continuat urmărirea penală, efectuând acțiuni de urmărire penală ilegal, fără a ține seama de prevederile art. 230 alin.(2) Cod de procedură penală, și în temeiul art. 251 Cod de procedură penală, ordonanța din 07 septembrie 2010 prin care inculpatul a fost pus sub învinuire urmează a fi considerată nulă.

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că potrivit art. 313 Cod de procedură penală, *“bănuitul, învinuitul, apărătorul, ... , sunt în drept de a contesta judecătorului de instrucție acțiunile și actele ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate operativă de investigații”*.

Plîngerea poate fi înaintată, judecătorului de instrucție, în termen de 10 zile.

Potrivit art. 251 alin.(4) Cod de procedură penală, încălcarea oricărei alte prevederi legale care reglementează desfășurarea procesului penal, decît cele prevăzute în alin.(2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – cînd partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale – cînd partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată – cînd partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.

În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen, prevederi stipulate în art. 230 alin.(2) Cod de procedură penală.

Instanța de apel a ignorat aceste prescripții legale.

Totodată, instanța de apel în decizia contestată s-a pronunțat asupra vinovăției lui Luța Gheorghe, apreciind corectă sentința în această parte, iar

soluția este adoptată drept urmare a unor încălcări procesuale la judecarea cauzei, constatînd că organul de urmărire penală a încălcat prevederile art.63 Cod de procedură penală și ordonanța de punere sub învinuire este nulă.

În cazul în care, în opinia instanței de apel, la judecarea cauzei au avut loc încălcări procesuale și drept urmare a acestor încălcări s-a adoptat o decizie de încetare a procesului penal, instanța nu era în drept să se pronunțe asupra fondului cauzei (vinovăția sau nevinovăția), adică instanța nu putea pe aceeași cauză să adopte două soluții una de încetare, iar alta de condamnare.

Însă, potrivit materialelor cauzei careva acțiuni sau acte ale organului de urmărire penală de către participanții la proces nu au fost contestate judecătorului de instrucție, iar instanța de apel nu a cercetat actele procesuale ale organului de urmărire penală la care se referă în decizia contestată și nu a verificat dacă părțile au avut obiecții referitor la acțiunile organului de urmărire penală și dacă au depus vre-o plîngere privind recunoașterea nulității actelor procesuale efectuate în cadrul urmăririi penale.

Prin urmare, dat fiind că ei nu au abordat nulitatea actelor procedurale, presupuse a fi viciate juridic, în termenul prevăzut de lege, adică la terminarea urmăririi penale, ei au pierdut dreptul să conteste aceste acte ulterior, adică în instanțele de judecată, prezumîndu-se că inculpatul și apărătorul său au acceptat modul în care s-a desfășurat respectivul proces penal.

Astfel, instanța de apel a adoptat o hotărîre, care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția de încetare a procesului penal.

Cu atît mai mult că, în decizia instanței de apel se conțin argumente privind vinovăția lui Luța Gheorghe în comiterea infracțiunii imputate, iar în dispozitivul soluției această mențiune lipsește, astfel, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii.

Conform art. 414 alin.(5) Cod de procedură penală, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Nepronunțarea instanței de apel asupra motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, iar decizia urmează a fi casată cu

rejudecarea cauzei în apel cum cere prevederile art. 435 Cod de procedură penală, întrucât asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs.

Aceste prevederi la fel au fost ignorate, deoarece, potrivit deciziei contestate, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apelurile avocaților.

Circumstanțele expuse denotă că instanța de apel nu a judecat apelurile avocaților Matușenco Ion și Lebedinschi Adrian în numele inculpatului Luța Gheorghei în condițiile legii, deoarece nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate, iar motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și a adoptat o hotărâre fără verificarea legalității și temeiniciei sentinței.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept, prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursurilor de pe rol, casării totale a deciziei atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel are obligația ca în conformitate cu art. 414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate, având în vedere prevederile art.93, 95, 101 Cod de procedură penală, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apelurile declarate de avocați în numele inculpatului Luța Gh., precum și asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului, iar în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Dorina Tăut, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 martie 2012, în cauza penală în privința lui *Luța Gheorghe Mihail* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac, pronunțată în ședință publică la 18 iunie 2013, ora 09³⁰.

Președinte	/semnătura/	Constantin Gurschi
------------	-------------	--------------------

Judecători	/semnătura/	Constantin Alerguș
------------	-------------	--------------------

	/semnătura/	Andrei Harghel
--	-------------	----------------

	/semnătura/	Ion Arhiliuc
--	-------------	--------------

	/semnătura/	Elena Covalenco
--	-------------	-----------------

Copia corespunde originalului.

Judecător		Constantin Alerguș
-----------	--	--------------------